

Naročnina listu: --
 Celo leto . . . K 10.—
 Pol leta . . . 5.—
 Četrť leta . . . 2:50
 Mesečno . . . 1.—
 Zunaj Avstrije: ----
 Celo leto . . . 15.—
 Posamezne številke
 -- 10 vinarjev. --

STRAŽA

Inserati ali oznanila
 se računajo po 12 vln.
 od 6 redne petivrate: pri
 večkratnih oznanilih velja
 --- popust. ---
 „Straža“ izhaja v pon-
 deljek in petek popoldne.
 Rokopisi se ne vračajo.

Uredništvo in upravnništvo: Maribor
 Koroška ulica. 5. — Telefon št. 113.

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo.

Z uredništvom se more govoriti
 vsak dan od 11.—12. ure dopoldne.

Majnovеjšе avstrijsko uradno poročilo.

Dunaj, 27. sept.

Italijansko bojišče.

Pri armadni skupini pl. Borooviča so bili vsled ognja naših zrakoplovcev ter vsled našega obrambnega ognja sestreljeni trije sovražni zrakoplovi. Na ozemlju Tonale so dospele naše patrolje za visoko gorovje zadaj za sovražno fronto, so tamkaj razstrelile dve postaje železnice-vspenjače, razdejale več skladišč in so se z vjetimi vrnilе brez vsake izgube.

Vzhodno bojišče.

Na ozemlju vzhodno od Radavca je oživel sovražni artilerijski ogenj od časa do časa.

Južnovzhodno bojišče.

Nobenih večjih vojnih dejanj.

Nemško večerno poročilo.

Berolin, 27. sept.

Bitka v Flandriji na črti med Langemark in Hollebecke (15 kilometrov) se še nadaljuje. Na nekaterih mestih je sovražnik vdrl eden kilometer globoko notri v našo obrambno črto, v kateri se vrše srditi boji.

Ruska armada vedno močnejša.

Iz vojno-časnikarskega stana se poroča: Kljub žalostnemu notranjemu položaju si vendar ruska armadna uprava silno prizadeva, da bi rusko armado na novo preustrojila in napravila sposobno za večja vojna podvzeta. Priznati se mora, da je postala v zadnjih tednih bojna sila ruske armade precej boljša. Zdi se, da primanjkuje ruski armadi vojnega gradiva.

Asquith o vojnih ciljih.

London, 26. sept.

Minister Asquith je na nekem zborovanju opisal naslednje četverosporazumove vojne cilje: Anglija ne stremi za uničenjem Nemčije, temveč se bori samo proti pruskemu militarizmu. Nemški demokraciji ne želimo boljšega uspeha nego da spreobrne ta hudobni duh. Mi zahtevamo izpraznjenje zasedenih delov Rusije in Francije. V srednji in vzhodni Evropi zahtevamo, da spremene umetne pokrajinske meje. Zahtevamo, da se ugotovi želja Italije in Rumunije, junaške Srbije, katera mora dobiti ne samo celo svojo staro ozemlje nazaj, ampak se ji mora dati tudi pogoj za prost razvoj njenega narodnega življenja. Rešiti se mora Poljska: pozabiti ne smemo Grčije in Jugoslovanov. Mi se ne vojskujemo samo za to, da bi dosegli mir, ampak vojska se vrši tudi proti vojski. Zmagati hočemo, da preprečimo nadaljna oboroževanja in da se uresniči ideja razsodišč. Do odločitve ni več daleč. Pri nas ni nikjer znaka za pojemanje volje ali vojnih sredstev.

Povsod gremo naprej: v Flandriji, pred Verdunom in ob Soči. Rusija noče skleniti posebnega miru, Amerika nam vrlo pomaga. Mi upamo na zmago in zato hočemo vzdržati do zadnjega.

Državni zbor.

Dunaj, 26. sept. 1917.

Ministrstvo Seidler se je včeraj predstavilo zbornici z obširnimi programom. Gospodarske, socialne in kulturne točke tega programa so take, da niso noben karakteristikon za Seidlerjevo ministrstvo, ker bi jih moralo v sedanjih razmerah vsaktero ministrstvo djati v svoj program. Svoje stališče napram novi vladi bo uravnala vsaka stranka po narodnopolitičnem vladinem programu. Vlada obeta narodno avtonomijo v okviru dosedanjih deželnih mej na podlagi okrožij. Vsebine narodne avtonomije, kakor si jo je zamislilo Seidlerjevo ministrstvo, nismo zvedeli iz Seidlerjeve izjave. Ko je Seidler sestavljal parlamentarni kabinet in ponujal Jugoslovanom dva ministrska resorta, se je njegova narodna avtonomija nanašala samo na šolske zadeve, in sicer na naše razmere tako, da bi si n. pr. na Štajerskem lahko Slovenci ustanavljali svoje šole, kjer bi hoteli, a tudi Nemci, kjer bi hoteli. Ali se je izvršila pri Seidlerju glede avtonomije že kaka evolucija in ali je postala vsebina tega pojma obširnejša, nismo izvedeli niti iz izjave niti iz pogovorov, ki so jih imeli naši voditelji osebno s Seidlerjem. Pač pa se nas je potolažilo, da izvemo natančnejše podatke o avtonomiji v ustavnem odseku.

Za Jugoslovane pa je povedal Seidler že dosedaj dovolj. V okviru deželnih mej se jugoslovanska država, kakoršno zahtevamo glasom izjave z dne 30. maja, ne more realizirati. Vsled tega Jugoslovanski klub Seidlerjevega kabineta ne more podpirati. V svoji včerajšnji seji je Jugoslovanski klub sklenil napram novi vladi strogo opozicijsko stališče. Njegovi govorniki bodo to stališče obširneje utemeljili. Govorijo dr. Laginja, dr. Lovro Pogačnik in ako treba tudi dr. Korošec.

V jugoslovanskih krogih je vzbudila veliko ogorčenje vest, da se namerava zopet ustanoviti laška navtična šola v Lošnju in nemška v Trstu. Oboje je atentat na našo narodno čast. Nemška navtična šola bi naj bila nova nemška trdnjava na jugu, laška navtična šola pa nadaljevanje stare avstrijske politike, ki je bila ob Adriji Jugoslovanom sovražna, Italijanom pa prijazna. Človek se mora zares za glavo prijeti, ko sliši, da Avstrija zopet ustanavlja vališče italijanskih aspiracij na Adrijo na svoje lastne stroške! Sovraštvo do Jugoslovanov je premagalo sovraštvo do Italijanov in Fries-Skene je zares vse obsodbe vreden, da ne opozori merodajnih krogov na nezaslišan atentat, ki se namerava na našo Adrijo.

Jugoslovanski poslanci so ministra viteza Zolgerja na ministrski klopi srčno pozdravljali.

Seja, dne 25. sept.

V torek, dne 25. septembra se je sestal zopet avstrijski državni zbor. Navzoč je bil tudi češki poslanec Klofač. Predsednik se je spominjal junaških činov naše armade, ki brani Trst. Dalje javi, da so poslanci dr. Gregorin, Masaryk, Dürich, Piatto in Candussi prenehali biti člani zbornice, ker niso prišli na podlagi poziva v določenem roku v zbornico.

Vladni predlogi.

Vlada je predložila sledeče predloge: skrb za vzgojo, kazensko postopanje proti mladini, glede uporabe gotovih vsot blagajn za sirote, razveljavljenje obsodb; dalje računski zaključek državnega melioracijskega zaklada za leta 1913—1916. Finančni minister javlja, da predloži vladno predlogo glede finančnega zakona 1917/18, proračunski provizerij od 1. novembra 1917 do 30. aprila 1918, kakor tudi glavni računski zaključek za leta 1914 in 1915.

Izjava ministrskega predsednika.

Ministrski predsednik vitez dr. Seidler je nato predstavil zbornici člane novega kabineta in je podal programatično izjavo vlade, iz katere posnamemo:

Vlada bo posvetila svojo glavno skrb vprašanju prehrane. Izvesti hoče razne zakone, ki bodo v prid ljudstvu in državi. n. pr. zakonski načrt za socialno zavarovanje, skrbela bo intenzivnejše za nastavljenice, predložila bo zakonske načrte glede izobrazbe učiteljev, preskrbe vojakov, uredila bo vprašanje civilnih tehnikov, predložila bo posebni premogovni zakon in druge predloge. Hvali obrambno skupnost z Ogrsko v gospodarskem oziru. Urad za ljudsko prehrano se preustroji v ministrstvo.

Urediti hočemo vprašanje valute, surovin. Izpeljati vodne in električne naprave ter preurediti agrarno politiko. Pri nadzorovanju central bo šla vlada roko v roki s parlamentom. Šolstvo bomo praktično preuredili, povečali število strokovnih šol in posvetili vso skrb vseučiliščem in drugim visokim šolam. Glede rešitve nagodbe z Ogrsko, presnove trgovsko političnih zvez z inozemstvom, posebno z nemško državo stojim na ustavnem stališču. Vprašanje reforme naše ustave sem sam sprožil v zbornici. Načelo enakopravnosti vseh narodov, ki je zajamčeno v osnovnih državnih zakonih, hočem korenito izvesti na podlagi narodne avtonomije, pri tem pa varovati enotnost države. Temeljno smer za to preureditev, kateri je pritrtil definitivni kabinet, bo predložil ustavnemu odseku. Glavno načelo te preureditve je razdelitev okrožij za celo državo v okvirju kronovin, upoštevajoč njihove posebnosti. (Pritrjevanje pri Nemcih, ugovori pri Slovanih). Bojazn, ki se je pojavila na Ogrskem, da hočemo neposredno ali posredno vplivati na ogrske državno-pravne razmere in posebno na dualizem, je popolnoma brez podlage. Glede razmerja med obema državnima polovicama stojimo trdno na tozadevnih državnih osnovnih zakonih in smatramo za to Daimacijo za integralni del avstrijske polovice. Vlada stoji trdno in neomajeno na temelju avstrijske državne misli in zavrača vsa druga stremljenja od te ali one strani. To kar hočemo je notranja utrditev države s sodelovanjem vseh moči. Steber zunanje politike pa tvori sedaj in vselej zvestobo nasproti našim zaveznikom. Kdor bi hotel to omajati, bi pomagal našim sovražnikom. O mirnem vprašanju povdarja, da stojimo mi in naši zavezniki na stališču miru na podlagi medsebojnega sporazuma. Omenja noto sv. Očeta in naš odgovor. Našo domačo hišo bomo pa preuredili sami, bodočnosti Avstrije ne smemo upati od sovražnega inozemstva.

Nemci so Seidlerju živahno pritrjevali in ploskali, kar je znamenje, da imajo Slovani dobro načrtano pot, po kateri jim je treba iti.

Justični zakoni.

Poročevalec Ofner je poročal o spremembi justičnih zakonov, ki jih je izvršila gosposka zbor-

nica. K tej točki se je oglasil justični minister dr. pl. Schauer. Na ministra so letele od vseh strani ostre opazke. Poslanci so mu klicali, da je minister vislic (Galgenminister), desna roka Hochenburgerjeva itd. Zbornica je sklenila, da se ne uklopi gosposki zbornici in ostane pri svojih sklepkih z dne 14. julija t. l.

Poslanec Burival v zbornici.

Zasedanja se je udeležil tudi bivši češki poslanec Burival, ki se je vsedel na svoj prostor poleg poslanca Klofača. Nemci so ga opazili. Med govorom ministrskega predsednika so ga pozvali reditelji, naj zapusti dvorano. Ko je dovršil ministerski predsednik svoj govor, je izjavil predsednik zbornice dr. Groß: »Bivši poslanec Burival je prišel v dvorano. (Posl. Stribrny zakliče: on je še poslanec.) Predsedništvo je proglasilo, da je njegov mandat ugasnil. Zato nima pravice sedeti v zbornici. (Medklici pri čeških radikalcih.) Zato ga pozivljamo, naj koj zapusti zbornico, da ne bo kriv javnega nasilstva. (Razburjenje pri čeških radikalcih.) Ker Burival ne sledi mojemu pozivu, prekinjam sejo. Pri seji načelnikov klubov se je dosegel kompromis na ta način, da izjavi predsednik, da bo rešila zbornica v teku 14 dni Burivalov slučaj in vse druge imunitetne slučaje. Še le na podlagi te izjave zapusti Burival zbornico.

Seja dne 26. sept.

V tej seji je najprvo govoril finančni minister Wimmer in je v poldrugournem govoru predložil obširen načrt finančne postave in državni proračun že od dne 1. julija 1917 za tekoče upravno leto 1917/18. Proračun upošteva pri izdatkih in dohodkih neredne razmere vojnega časa in sloni na spoznanju, da bodo te razmere trajale še celo leto. Državni izdatki so proračunjeni na 22.169 milijonov kron; izmed teh je 5360 milijonov trajnih izdatkov in 16.809 mil. prehodnih. Med trajnimi izdatki so obresti vseh doslej najetih vojnih dolgov v znesku 1702 mil. kron. Med mimoidočimi po vojni povzročenimi izdatki so: kvotni prispevki Avstrije za mobilizirano oboroženo silo 12 milijard, za vojne poškodovance in vojne begunce 338 mil., za podpore 3432 mil., za splošne vojnopomožne uredbe, zlasti prehrano ubožnih slojev 235 mil. za drž. nastavljenice, duhovnike in delavce drž. obratov na draginjskih dokladah 572 mil., za obnovitev vojnih pokrajin brez drž. kreditnih garancij 232 mil. Državni dohodki so proračunjeni: 3890 mil. kot trajni dohodek in 304 mil. kot mimoidoč dohodek največ iz davka o vojnih dobičkah. Trajni dohodki izvirajo: 667 mil. iz direktnih davkov, 102 mil. iz carin, 353 mil. iz užitninskih davkov, 456 mil. iz pristojbin, 649 mil. iz monopolov in 1560 mil. iz podjetij. Ostanek 93 mil. izvira iz upravnih dohodkov. Posledica množičnih zvišanj davkov in pristojbin je znatno povečanje vseh dohodkov v primeri z zadnjim mirovnim letom 1913 izvzemši upravne dav-

ke. Producerske omejitve industrije, katere izdelki so podvrženi užitnini, so slabo vplivale na dohodke iz užitnine. Nasproti znatno večjih dohodkov, iz monopolov z drž. obratov stoji povišanje izdatkov. Skupni primanjkljaj znaša 17.975 milijonov kron. Vlada zahteva dovoljenja, da za pokritje tega primanjkljaja najame 18.000 mil. posojila. V ta znesek je že všteti v budgetnem provizoriju zaprosenih 6000 mil. Iz pojasnil, dodanih finančnemu zakonu, je razvidno, da so samo vojaški izdatki za vojno pokritje znašali v prvih treh letih vojne 27.293 mil. kron. Za tekoče četrto vojno leto se računa, da bodo ti stroški znašali 12.000 mil. kron. Minister povdarja, da bo treba v kratkem razpisati 7. vojno posojilo. Izjavlja, da so papirji vojnega posojila ravno tako sigurni kot denar ali kako drugo imetje. Vlada študira vprašanje premoženjske oddaje, ki bi vrgla približno 30 milijard. Malo razveseljivo je tudi bilo poročilo, da bo vlada morala gledati, kako pokrije državni deficit 800 milijonov kron. Nameravajo se upeljati naslednji novi davki: zvišanje davka na efekte, novi vinski davek, zvišanje davka na sladkor, davek na premog in zvišanje železniških tarifov; nadalje se bodo znova zvišale tudi razne pristojbine.

Debata.

Za ministrom Wimmerjem je prvi dobil besedo češki agrarec o. Zahradnik. Govornik se je pečal z izjavo ministrskega predsednika. Vitez Seidler je izjavil, da je treba Avstrijo tako vladati, da bi se v njej čutili srečne vsi narodi. A te umetnosti se v Avstriji menda nihče ni učil. Čehe žalosti, da je papež v svojem mirovnem pismu pozabil Čehov in je imenoval samo Poljake. Mi bomo pa tudi brez tuje pomoči prišli do svojih ciljev. Kakor češki Nemci izjavljajo, da se ne bodo uklonili češki večini, ravno tako se tudi Čehi ne bodo klonili večini v zbornici. Čehi ostanje neomajno pri svoji, meseca maja podani izjavi, ki stoji na stališču socialnih demokratov v Stokholmu in ki zahteva »samoostojno češko državo z atributom suverenitete« (Živahno ploskanje in pritrjevanje pri Čehih). Čehi so prepričani, da je češko vprašanje preveliko, da bi se moglo rešiti na Dunaju. (Zopetno živahno pritrjevanje pri Čehih). Zabradnikova izjava je vzbudila v zbornici splošno pozornost.

Poslanec Sylvester je polemiziral z predgovornikom in je skušal zavračati slovanske deklaracijske zahteve.

Socialdemokrat dr. Adler pravi, da se mora ustvariti nova Avstrija. Vseh narodov se ne more vladati s korporalsko palico in vislicami. Za prelito kri se zahteva svobodno državo. Socialna demokracija pozdravlja mirovni korak sv. Očeta. V odgovorih cesarja Karla in Viljema pogrešamo odpovedi vseh pridobitev. Mi gremo velikim časom nasproti, za katere se moramo dobro pripraviti.

Ukrajinec Lukaszewicz se pritožuje o rekvizicijah v Galiciji, poljski poslanec Stapinski pa je ob viharjem pritrjevanju Poljakov napadal našo vladó, da ni branila Poljakov, ko so Nemci zaprli Pilsudskega in so še s silo nastopili proti Poljakom in njih organizacijam. Za njim je govoril češki socialdemokrat Nemeč, ki je očital Seidlerju, da se njegov program popolnoma krije s programom Nacionalverbanda.

Seja dne 27. sept.

Nadaljevala se je razprava v vladni izjavi. Govorili so: kršč. socialc in deželni glavar Hauser, nemški nationalc Langenhan, Čeh Kadlcak, nemški radikalec Wolf, Ukrajinec Lukaszewicz, Nemci Brandl, Friedmann, Wedra, dr. Schöpfer, Čeh dr. Hubrt in Jugoslovan dr. Laginja. Med govorom poslanca Wolfa, ki je napadal Čehce kot veleizdajalce, je prišlo v zbornici do razburljivih prizorov. Wolf je trdil, da Čehi nalašč izzivajo Nemce, ker hočejo, da pride do popolnega poloma in da onemogočijo parlament, katerega ne marajo. Dr. Laginja je v imenu Jugoslovanov izjavil, da je jugoslovansko ljudstvo zelo hvaležno cesarju Karlu in papežu za njuna mirovna stremjenja. Govornik poziva tiste, ki si res želijo miru, naj podpirajo jugoslovansko stremjenje, da se tuje gospodstvo odstrani iz jugoslovanske zemlje. Do gospodarskega in političnega programa sedanje vlade nimajo Jugoslovani nobenega zaupanja. Izražamo svoje obžalovanje, da vlada velikim narodom: Čehom, Poljakom in Jugoslovanom ne mara druga dati nego razdelitev v okrožja. Govornik zahteva, naj se bolj upošteva slovenski jezik pri upravni službi na Slovenskem Štajerskem in na Koroškem.

Predlogi in interpelacije slovenskih poslancev.

Poslanca Roškar in dr. Korošec sta dne 24. septembra t. l. vložila predlog za podporo in odpomoč vsled ognja ponesrečenim v občini Bunchani ter stavila sledeče zahteve: 1. Ponesrečenim pogorelcem se naj iz državnih sredstev izroči zadostna podpora. 2. Lastniki in domačini od ognja prizadetih družin se naj takoj oprostijo vojaške službe, do časa dokler na novo ne postavijo svojih bivališč in drugih poslopij. Ravno tako se naj oprostijo potrebno število delavcev in rokodelcev za te stavbe. Poslanca bodeta skrbela, da se ta predlog ne le sprejme ampak tudi izvrši.

Posl. Roškar je vložil dne 24. septembra predlog za odpis davka in državno podporo vsem v mariborskem okraju poletu 1917 po toči poškodovanim. Pripomni se, da se davek le takrat odpiše ako se je izvršil popis škode uradno na licu mesta ter se izročil tozadevni zapisnik c. kr. okrajnemu glavarstvu in bil od njega potrjen. Ravno isto velja glede podpore. Vsi prizadeti torej skrbite, da se to zgodi potom občinskih narodov.

Poslanec Gostinčar je vložil predlog, da se uvrste državni cestarji v status državnih uslužben-

LISTEK.

Duhovnik — duša naroda.

Slika iz Lužice. Poslovenil Podravski.

(Dalje.)

Najstarejši fant ga gleda skrbno, polno in bojazljivo in mati ga predstavi prišedšemu župniku, stari Marko pa jame pripovedovati, radi česa je dal poklicati župnika k sebi.

Bolnik že nekoliko tednov ne mora zapustiti postelje. Velikonočni prazniki so se končali in on bi rad dal fanta v šolo. Bodri vaščan, boječ se slabega vpliva na sina, ga zaupa oskrbi župnikovi. Mati izreče bojazen, da bi se vtegnil Janko v mestu izneveriti domačim tradicijam. Župnik vzame fanta v svojo skrb, češ, da ga hoče poučevati; zvečer mu še ostane urica v ta namen.

In v Markovi hiši raste veselje; preprost vaščan ter znalec svetega bogoslovja se razgovarjata med seboj kot dva rojstna brata. Močno nevtrgljiva vez združuje nju oba, njuni srca vtripljeta enakomerno. Živ razgovor se razlega celo na dvorišče. Njegov odmev se širi z ozračjem daleč, daleč k gricem Lubina* ter se odbija od vrhov stoletnih smrek, med katerimi blodijo duhovi nekdanjih ju-

* Gora v gornji Lužici.

nakov. Otroci skačejo okrog junaka; nato je odšel z dvorišča, se oziraje za odhajajočim, dokler se postava ljubljenega župnika ne skrije v senci drevoreda.

Ob ednajstih obstane župnik pri ljudski šoli, kamor je moral iti učiti katekizem. Danes je moral razlagati o razhodu apostolov v široki svet.

Svet Duh je prišel z nebes ter dal svojim učencem dva jezika, katerega imajo ceniti nad vse in spoštovati, pojasnuje župnik in njegove besede gredo poslušalcem globoko k srcu.

»Itej, jaz bom zvest,« reče eden izmed šolarjev odhajajoč ob dvanajstih iz šole. Svojim besedam pa odda večji pomen s tem, da sune tovariša z laktom pod rebra.

»Itaj, ponovi napadeni in prijemši se za roke hitita fanta v mesto « kreneta proti župnišču, stanovanja gospoda župnika, ki je s kaplanom ravnokar se vsedel k mizi.

Fant, ki mu je stregel, si je mislil, da mora župniku dišati danes dvakrat bolj, ker ni zajtrekoval. Toda župnik le ni dobre volje; nemirno se ozira vsaki hip proti uri na steni. Že pol leta je delal v tovarni za železo nek dninar iz Poznanjskega. Prišel je k njemu vsak torek. Pri spovednici je bil seznanil z župnikom in od tega časa vsak torek v poludne, ko se znovič delavcu čas za obed pohiti v farovž po nekako knjigo, ka-

terih najde mnogo v skromnem župnikovem stanovanju. Danes odkar se poznata, ga prvokrat ni bilo. Kaj se mu je pripetilo? Nemara je zbolel ali ali zgubil delo? Župnik se čuti nemirnega.

Po večernicah, katere opravi navadno sam, oddide župnik v mesto. Kakor v ulju roji krdele delavcev na tovarnarjevo dvorišče. Tudi tukaj ima župnik svoje dobre znance in prijatelje. Srečavši se z nadzornikom, ga vpraša po Karolu Vozupaku, toda dobi otožno poročilo: železen drog mu je padel na prsi; težko ranjenega je dala tovarna spraviti v bolnišnico. Tovarniški ravnatelj vabi župnika k sebi — že dolgo se nista videla. Zvečer pošljejo konje iz tovarne v mesto, ni se mu treba truditi s peš hojo tako daleč. Med tem se kaj pomenita, popijeta steklenico piva in čas njima urno premine.

Toda župnik odklanja vabilo. Misli le na delavca. Mora takoj iti k njemu. Kdo vé, kakšnega najde? To je vendar njegova sveta dolžnost; vrhu tega ga srce podi k delavcu, ki uprav sedaj nembra bolj nego kedaj poprej koprni po njem. Začel je pisati. Izčrpavši vso svojo zgornost, pomigne ravnatelj z rameni, zroč za župnikom, ki brez ogrtača in dežnika koraka v mesto. Župnik zares ne krene v župnišče, marveč v bolnišnico. Ves otožen niti ne zapazi črnih oblakov in naliva, ki se mu lije na ramena.

cev. Interpeliral je notranjega ministra, ministra za javna dela in finančnega ministra, zakaj niso dobili državni cestarji draginskih doklad, ter železniškega ministra, da se izplačajo tudi profesionistom draginske doklade.

Posl. dr. Ravnikar glede izdajanja razsodb v slovenskem jeziku pri najvišjem sodnem dvoru.

* * *

V proračunskem odseku se je izrekla graja poslancem-članom kontrolne komisije državnih dolgov, ker so sopodpisavali od l. 1914 naprej nove državne dolgove in obremenili državni zaklad. Za ta Seitzev predlog so glasovali Poljaki, Italijani, socialni demokrati, Jugoslovani, Rusini in nemški divjak Zenker. Proti pa samo Nationalverband in kršč. socialci. Poročevalec Kraft je vsled izida glasovanja odložil svoje mesto; na njegovo mesto je bil izvoljen socialni demokrat dr. Ellenbogen.

Svojih očetov vredni sinovi.

Kakor vampir je celo tisočletje nemški graščak tičal na tilniku slovenskemu ljudstvu. Rimljan je bil nekdanj trd gospodar podjarmljenim narodom, vendar ljudstva, ki so bila zvesta rimski državi, je štivil, in kdor bi žalil Rimu zvesto ljudstvo, bi čutil kmalu rimsko pest. Kar je bilo v takratnem času v političnem oziru največ vredno, rimsko državljanstvo, ga je Rimljan velikodušno podeljeval tudi drugim narodom, brez ozira na to, kak jezik je kdo govoril. Med mnogimi drugimi je klasičen zgled Savel, Pavel apostol. Rimski državljan je in sicer po rojstvu, pa vendar zaveden in vnet Jud, pa nikomur ni prišlo na pamet, sumničiti ga v Rimu neljalnosti napram cesarju in državi. Vse drugačen gospodar je bil Nemeč nad slovenskim ljudstvom in je ostal do današnjih dni. Pohlevno je sto- in stoletja slovensko ljudstvo obdelovalo zemljo, nekdanj svojo, potem tujo last, dajalo graščaku in državi davek v krvi in premoženju, zvesto čuvalo državne meje proti vsem mogočnim sovražnikom. V zahvalo ga je graščak tepel z biči in škorpioni.

Ravno letošnje leto 1917 nam daje čudno perspektivo za 400 let nazaj. L. 1517 je takratni štajerski deželni glavar spoznal za potrebno, ustanoviti bratovščino sv. Krištofa za zlahno gospodo zoper preklinjanje in pijančevanje. Kaj je neki nagnilo deželnega glavarja k temu? L. 1517 so se še čutile boli ravnokar premagane kmečke vstaje, ki se je zanetila l. 1515 na Kranjskem ter se kmalu razširila na Štajersko, zlasti v Posavje in Dravsko polje. Vstaja nikakor ni bila naperjena proti državi in cesarju, ampak proti neznosnemu jarmu nemških graščakov. Vstajo so l. 1516 graščaki z oboroženo silo zadušili in se strašno maščevali nad upornimi kmeti. Deželni glavar je dobro vedel, kje je korenina vsega zla, namreč v nezaslišani surovosti in razbrzdanosti grajske gospode, hotel je torej z imenovano bratovščino ublažiti posurovelo nprav plemenite gospode.

Cesar Maks I. je zvedel za vstajo in naročil, naj se pritožbe nezadovoljnih kmetov natančno preiščejo, krivice odpravijo ter s pravičnimi postavitvami v bodoče preprečijo take krvave vstaje. Gotovo je bil cesar prepričan, da so se njegove besede vpoštevale in da se je kmetom opomoglo. Toda že takrat je prišel v veljavo znani izrek: Cesar je daleč, Bog pa visoko. Razuzdani in kruti nemški graščaki se niso zmenili ne za Boga, ne za cesarja, ampak naprej kopičili krivico na krivico. Tudi deželni glavar ni nič dosegel s svojo bratovščino, razuzdani graščaki so nekaj let pozneje dozoreli za odpad v luteranstvo in potem še bolj tlačili ubogo ljudstvo.

Prišlo je do velikanske hrvaško-slovenske kmečke vstaje l. 1573, ki je bila zopet le silobran proti nečloveškemu postopanju surovih graščakov. Glavni krivec se v tej vstaji navaja zloglasni Taht, »oderuh vseh oderuhov«, zverina v človeški podobi. Bil je eden najbolj izrazitih nasilnežev, a ne edini, drugi niso bili veliko boljši, le bolj previdni. Ta iz Madžarskega pritepeni trinog je divjal tudi na Štajerskem, kjer je imel graščino Stattenberg pri Makolah. Kmetom se je posrečilo, da so ga spodili in mu grad vzeli. Deželni vladar nadvojvoda Karol je pripoznal krivice, storjene kmetom. Kmetje so ga za božjo voljo prosili, naj stori, da ne pridejo nikoli več pod »živinski jarem«. Tahov, češ, na tej grudi smo se postarali in bi radi v miru in

pokornosti ućakali svoje smrti. Nadvojvoda je odločil, da Taht ne smejo več na graščino Stattenberg. Toda Tahijevi sinovi (stari je že med tem umrl) so imeli mogočne zagovornike, ki so napeli vse sile na graškem dvoru. Taht so vse obljubili, da bodo s podložniki pravično in pošteno ravnali, nazadnje so res zmagali in ubogi kmetje so morali zopet pod »živinski jarem«. V Gradcu so pa bili seveda prepričani, da je zdaj vse v redu. Na visokem mestu so imeli dobro voljo in lepe besede, graščak pa, ki je stal kakor stena med vladarjem in ljudstvom, je delal po svojem. Na zgoraj je bil svetel kakor tisti steber proti Izraelcem, ko so šli iz Egipta, delal se je pravičnega in poštenega, navzdol pa je bi mrk in temen, nepoboljšljiv trinog. Ko je prišlo še v 17. veku vedno in vedno do novih rabuk, so se zgoraj čudili, zakaj ne dajo miru ti kmetski nezadovoljneži »tam doli«. Krivci so bili le podložniki, blagorodni gospod graščak je bil nedolžno jagnje, sama pravičnost in očetovska skrb za podložnike.

Deželno upravo in sodstvo so imeli v rokah sami graščaki. Vse skupaj je bilo pod vsako kritiko. Le pri popolno zanikarni takratni upravi je bilo mogoče, da je vsaka peščica Turkov neovirano lahko ropala po deželi. Od vlade so prihajale naredbes. naj se meja zastraži, mesta in trdnjave utrdijo, poskrbi za municijo i. t. d. Vse zastoj, ostalo je vse na papirju. Še toliko niso storili, da bi se na določenih višavah dalo pravočasno znamenje, da je sovražnik v deželi.

Obrnimo oči v sedajnost.

Taht in drugi trinogi so strohneli v grobnicah, njih gradovi so razpadli, a zli duh Tahija ni izumrl, straši naprej, spremenil se je v zistem; mesto graščaka stoji sedaj nemški in madžarski birokrat.

L. 1848 je navidezno pometlo z graščaki. Navidezno samo, v resnici smo še tam, kjer smo bili pred l. 1825, celi naš ustavni zistem je belež na zunaj. Graščak je šel na ena vrata ven, na druga notri. Vse vplivnejše in mastnejše službe so v rokah zlahne gospode modre krvi. Največje budalo je sposobno za vsako odlično službo, da je le »modre krvi« in zraven nemški kričač. Me-to starega graščinskega vampirja vzame sedaj birokrat z zlatim ovratnikom. Ostalo je vse pri starem. Na papirju in v visokih salonih sladke besede kakor dišeč balzam, ljudstvu nasproti pa tudi birokratski jarem. Še bolj ko nekdanj graščak je sedaj birokrat tuj ljudstvu. Med nas se pošiljajo ljudje za najvažnejše službe, ki ne poznajo ne jezika, ne nravi našega ljudstva, usoda ljudstva je v rokah ljudi, ki so nam ne samo tuji, ampak ga iz dna srca sovražijo, zaničujejo, mu snujejo propast. V dobro urejeni državi mora vendar vladati med ljudstvom in uradniki, zastopniki državne oblasti, medsebojno zaupanje in zastopnost. Kako pa naj ljudstvo spoštuje ljudi, jim zaupa, če nimajo zanj ne srca ne razuma, ampak ga ob vsaki priliki šikanirajo, črnijo, obrekujejo, denuncirajo.

Potem pa ta protekcija breznačajnega renegetstva! Ali ni nekaj nemoralnega in podlega, če se zahteva, da se Slovenec, ki je nekoliko povohal v šole in si oblekel malo boljše suknjo, ne sme več posluževati svojega jezika, ampak čim bolj toži in mrzi svoj lastni rod in jezik, tem bolj zanesljiv lojalni je? Stopi v katerikoli urad, v trgovino, k železniški blagajni, če imaš nekoliko inteligentno lice, ne smeš govoriti svojega jezika, češ, »saj znate nemški«. In če govoriš svoj jezik, si politično nezanesljiv, državi nevaren! Torej inteligentni človek mora biti kaznovan s tem, da ne sme ljubiti in negovati lastnega jezika in naroda! Ali niso to nezdrave razmere? Ali ni to starokopitno stališče iz tistih časov, ko je veljalo načelo: »gospod naj ravna s kmetom kakor z oslom«

Zgoraj se povdarja sedaj demokratična misel, spodaj pa birokracija nikdar ni ravnala tako nedemokratično kakor dandanes. Steber, ki je nazgoraj svetel, na spodaj pa temen! Nemoralni, starokopitni zistem se mora enkrat streti! Dajte upravo v roke ljudem, ki ljudstvo poznajo in ga ljubijo, ne pa sovražnim tujcem. Ne pošiljajte nam modernih Tahijev, Khuenov, Čuvajev, Heinov, Clarijev in enakih vrednih potomcev žalostnega spomina očetov preteklih stoletij.

Lepe besede in najbojisi program ne veljajo nič, koruptnemu zistemu, tej stoletni navlaki napravite konec!

Na bojiščih.

Na soški fronti se nadaljuje borba za goro Sv. Gabrijele. Sicer pa v Primorju večinoma samo boji letalcev. Živahnejše gibanje se opaža v odseku od Tolmina do Naborjeta in na južnotirolskem bojišču. V Italiji veliki nemiri v gornjeitalijanskih mestih.

Na ruski in rumunski fronti položaj nespremenjen. Manjši spopadi v Bukovini in pri Tarnopolu. Ruska artilerija se močno giblje.

Na francoskem bojišču se bje na 15 kilometrov dolgi fronti med Langemarcke in Hollebeke že osem dni ena najsrdeitejših bitk v tej svetovni borbi. Na razmeroma majhni fronti napada 18 angleških divizij nemške postojanke. Na nekaterih mestih se je Angležem posrečilo vdreti eden kilometer globoko notri v nemške črte. Na ostalem delu fronte razven artilerijskih bojov na črti pri Soissonsu ter ob vzhodnem bregu reke Moze nobenih posebnih dogodkov.

Na macedonskem bojišču vsled silne vročine nobenih posebnih vojnih dogodkov.

Na turških bojiščih večji spopadi med Turki in Rusi na kavkaškem bojišču, kjer se je Turkom posrečilo poriniti Ruse nazaj za 4 do 25 km.

Politične vesti.

Kako si vitez Seidler predstavlja narodno avtonomijo. »Sl. N.« se o govoru ministrskega predsednika poroča iz Dunaja: »V programu je naglašal načelo ustavno zajamčene narodne enakopravnosti na podlagi narodne avtonomije ob varstvu državne enotnosti. Izvršitev pa misli tako, da se v deželnih mejah ustanove znana narodnostna okrožja po nakanah čeških Nemcev, toda ozirati se bo pri tem na posebne razmere v raznih deželah! To je zopet poklon Dobernigu za Koroško in Štajersko. Vse to pomeni toliko, da dajejo Slovanom nekaj z desno roko, kar jim z levico takoj zopet odvzamejo. »Staatseinheit« vzame Čehom, mej tem ko daje Nemcem vse, kar želé, — »Besonderheiten« dežel pa vzamejo Slovincem na Koroškem in Štajerskem vse, kar jim v principu daje tista smešna enakopravnost. Da bi bila mera še bolj polna, je dr. Seidler odločno odklonil »ideologije« (naše državnopravne izjave!), ki se postavljajo v nasprotje z državo.« In vrhu vsega tega je še poveličeval dualizem, na katerem se ne sme nič omajati, — ko se je tako izborna izkazal! Menda zadošča! Več najneumnišemu Jugoslovnanu ni treba, da razume, da tu ni kruha za nas! Vlada je odklonila vse naše kardinalne zahteve in zato mora biti tudi pripravljena, da dobi od naše strani povsem zaslužen odgovor.« »Slovenec« pa piše: »Jasno pa je, da bodo Jugoslovani napovedali dr. pl. Seidlerju in njegovi vladi najostrejši boj. Z izjavo ministrskega predsednika so pretrgani med nami in vlado vsi mostovi.«

Kaj je z Grafenauerjevim mandatom. Zadeva poslanca Burivala v državnem zboru je oživela tudi vprašanje Grafenauerjevega mandata. Na najkrajši način je bilo spravljeno v tek pereče vprašanje veljavnosti mandatov vseh obsojenih poslancev. Doslej je imunitetni odsek rešil eno samo zadevo Grafenauerjevo. Poročilo odsekovo, ki predlaga, naj zbornica prizna veljavnost njegovega mandata, je že od julija pripravljeno; moglo bi priti že takrat na dnevni red, ako bi — ne bilo nakrat znanega odpora. Tako pa pride, kakor poročajo »S. N.«, Grafenauerjeva afera v poslansko zbornico že na podlagi tega odsekovega poročila od meseca julija.

Hercegovski frančiškani za jugoslovansko deklaracijo. O. Nevistić, provincial hercegovskih frančiškanov, je poslal poslancu Biankiniju ob njegovi 70letnici čestitko, v kateri pravi med drugim: »da Vam Bog da milost, da bi mogli vsaj sedaj, na stare dni, gledati srečne in ujedinjene, na temelju hrvatskega državnega prava, vse Hrvate, Srbe in Slovence pod žezlom habsburškim v smislu deklaracije Jugoslovanskega kluba od 30. maja t. l., za katero stoje hercegovski frančiškani odločno in neomajno.«

Velezidajalski sodni proces v Mostarju ustavljen. »Fremdenblatt« poroča iz Sarajeva, da je ustavilo tamošnje državno pravdnštvo kazensko

postopanje proti veleposestniku Gligorije Jeftanoviću in bivšemu predsedniku bosanskega sabora in županovemu namestniku v Mostaru Vojislavu Šola, ki sta bila v preiskavi vsled suma veleizdaje. Oba sta bila takoj izpuščena iz zapora.

Odgovor Bolgarije papežu

Bolgarski kralj je odgovoril na papeževo mirno noto s posebnim lastnoročnim pismom, v katerem pravi, da bo Bolgarija energično podpirala vsak predlog, ki ni v nasprotju z vitalnimi interesi bolgarskega naroda in z njegovim edinstvom.

Tedenske novice.

Cenjene naročnike, ki so zaostali s plačilom naročnine, opozarjamo, da nam isto takoj pošljejo, ker jim bomo drugače ustavili list. V prihodnji številki bodo dobili vsi naročniki, ki nam še kaj naročnine dolgujejo za nazaj ali pa še lista niso plačali zanaprej, položnice in bodo obenem imeli modre križe na ovitkih. Prosimo, da nam potem takoj pošljejo dolžno naročnino.

Na znanje. Ker je bil naš strojni stavec v sredo zopet brzojavno vpoklican, nismo mogli današnjega lista tako urediti, kot bi morali. Mnogo važnih poročil je moralo izostati. Odslej se bosta, ako ne dobimo strojnega stavca, »Slov. Gospodar« in »Straža« stavila na roko in bosta skoro gotovo morala izhajati zopet samo na 4 straneh. Nemška tiskarna dobi vedno več stavcev, nam pa jih odpokličejo.

Napadi na poslanca dr. Verstovška. Razkritje grdega početja iz dobe preganjanja boli hudo naše spodnještajerske renegate. Jako neljubo jim je, da izve svet natančne podatke o gnusnih ovadbah nemškutarjev in o trpljenju in mukah slovenskih žrtev. Posebno je posl. dr. Verstovšek v svojih interpelacijah natančno označil vso gonjo naših ljubih spodnještajerskih prijateljev. Zato se sedaj srdito zaletavajo v njega. Kot zagovornik spodnještajerskih nemškutarjev nastopa sedaj kakor navadno deželnosodni višji svetnik in poslanec dr. Markhl, ki v odprtem pismu na posl. dr. Verstovška njega napada zaradi teh-le stavkov: »Dokazano je, da so posredovali na višjih mestih tudi državni poslanci in pomagali ropati čast Slovencev. Mogoče bi zamogel nam dati poslanec deželnosodni nadsvetnik Markhl pojasniti o tem, kateri poslanci in v koliki meri so pomagali pri tem lopovskem poslu? Radi tega odstavka se poslanec Markhl strahovito zaganja v dra. Verstovška, se opravičuje, da ni bil v nikaki zvezi s preganjanjem štajerskih Slovencev, da ni imel nikjer nobenega stika, da ni nikjer posredoval in da se ni v tej zadevi nikdo do njega obrnil. Da se poslanec Markhl tako krčevito brani sodelovanja pri podlih denunciacijah, se nam čudno zdi, saj vendar interpelacija tega ne trdi, pač pa samo vpraša njega pojasniti, kateri poslanci in v koliki meri so pomagali pri tem poslu. Navadni čitatelj Markhlovega odprtega pisma mora soditi, da je Markhl pismo pisal samo zaradi tega, da štiti javno spodnještajerske renegate in nemškutarje. Mi smo pa natančneje poučeni v vseh teh zadevah. Zato dovoljujemo poslanca Markhla vprašati: Ali niste mogoče v kakem pismu na svojega prijatelja na Štajerskem se upravičevali, da ne morete javno de ovati, ker ste v vojaški službi? Nadalje, ali niste zatrjevali v dotičnem pismu, da ste mnogo storili tajnim potom za kulisami? Ali niste celo nasvetovali v pismu, da pride deputacija na Dunaj, ki naj v vseh vojaških in najvišjih krogih pojasni veleizdajalstvo Slovencev? Ali niste celo trdili, da s Stürgkhom ni nič več, temveč da mora deputacija potrkati na najvišjih vojaških krogih? Odgovorite na ta vprašanja! Kaj če se vam vse te-le trditve iz Vašega pisma konkretno do kažejo? Po vsem takem pač sodimo, da je poslanec dr. Verstovšek z malo opazko v svoji interpelaciji ubral proti poslancu dr. Markhlu jako milo struno in se dotaknil njegove osebe z jako finimi rokavicami

Kako se delijo odlikovanja? Hrvatska Država piše: Čitamo u »Novinama« dopis iz Zadra: »Neki se ovdje tuže i prigovaraju, da mnogi radišni svećenici nijesu bili odlikovani.« Dopisnik »Novina« kao neodvisnog narodnog lista, »zlobno« dodaje: »Ta su odlikovanja došla samo po predozenu o. k. zandarmerije.« Ali ipak ima »neod-

visnih« i »narodnih« ljudi, koji »se tuže i prigovaraju« — jer oni sami nijesu bili »odlikovani« od c. k. austrijske vlade! Čitav naš narodni život vrti se oko toga: križi, medalje, dekoracije, titule. »Velemožni«, »poglaviti«, »presvijetli«, »preuzvišeni«. Kud to vodi?! Mi smo demokratski, seljački narod — ali svakoga od nas »kupiše«, kako hoćeš. Seljaka za »medalju« gospodina za »orden«, mladića za »zlatni portepée«, a starca za plemstvo! Njemačko austrijski i magjarsko-mongolski odgoj ubija u nama slavensku dušu i stvara od nas duševne »bastarde«. Mi toga i ne opažamo, a što je najgore, ne vidi se kod nas protiv toga nikakova reakcija! Danas »spomen ploča« jednom general-pukovniku, sutra »nazdravica« jednom kontreadmiralu, preksutra »protesti«, jer nekoliko »radišnih« svećenika nije bilo »odlikovano«. Sve u znaku »skrajnog radikalizma«! Neka žive Hrvatska i njezina prava... Ali Hrvatska »ne bu« živjela, ako ne bude Hrvata, t. j. ako svaki Hrvat ne bude čovjek!«

Novo cerkveno pravo. Rimska Stolica je priredila novo izdajo cerkvenega prava. Po tem pravu so med drugim določbe, da se lahko vršijo poroke tudi v »prepovedanih časih« t. j. od prve adventne nedelje do božiča in od pepelnice srede do velikonočne nedelje. Škofje lahko dovolijo tudi v tem času, da se pri porokah podeli poročni blagoslov. Prazniki so pa ti-le: vse nedelje božič, novo leto, sv. trije kralji, Kristusov vnebohod, Telovo, Brezmadežno spočetje, Marijino vnebovzetje, sv. Jožef, sv. Peter in Pavel, vsi svetniki. Kot prazniki ne veljajo torej: sv. Štefan, velikonočni pondeljek, binkoštni pondeljek, svečnica, Marijino oznanjenje in rojstvo. Posti se tudi malo spremenijo. Mesopostni dnevi so vsi petki. Strogi posti (mesopost in pritrgranje pri hrani) so: pepelnica, petek in sobota v postu, kvaterni dnevi, pred dnevi ali bilje pred binkoštni, Marijinim vnebovzetjem, vsemi svetniki in pred božičem

Judje se zatekajo k sv. Očetu. Vsled vojske z Italijo in Grčijo nimajo ne avstrijski in tudi ne judje na Nemško- in Rusko-Poljskem za svoj praznik šatorov ne oljkinih vejic in tudi ne južnega sadja. Varšavski judje so prosili zvezo francoskih judov za posredovanje, da Italija dovoli izvoz teh predmetov za judje v Avstriji, Nemčiji in v Rusiji. Toda italijanska vlada je odbila tudi posredovanje francoskih judov. Sedaj so se pa obrnili vsi judje v Avstriji, Nemčiji in v Rusiji do sv. Očeta s prošnjo za posredovanje pri italijanski vladi.

Protestantovski pastor ponesrečil. V Kamniških alpah je pred 14 dnevi smrtno ponesrečil ljubljanski protestantski pastor dr. Hegemann. Na strmi pečini mu je spodrsnilo in padel je do 300 m daleč v globočino. Dne 20. t. m. so po dolgem iskanju našli ubitega v prepadu. Pastor Hegemann je bil rodom iz Nemčije in se je zivahno udeleževal vsenemškega gibanja na našem jugu.

Skrb za ohranitev vojaških grobov. Pod pokroviteljstvom našega cesarja so se storili koraki, katero vsi sloji prebivalstva pristržno pozdravljajo, namreč koraki, da se ohranijo grobovi naših na bojiščih padlih junakov. V ta namen je določeno, da se bodo v dnevih od 31. oktobra do 2. novembra t. l. prodajali razni predmeti, kot znaki, razglednice, šivanke itd. Skupiček teh predmetov je namenjen za ohranitev grobov naših na bojiščih padlih junakov. Pričakovati je, da bo slehern žrtev iz hvaležnosti do naših junakov doprinesel kako majhno žrtev ter kupil ta ali oni gori označenih predmetov. Tozadevna pojasnila se dobijo pri komiteju za ohranitev vojaških grobov v Avstriji, Dunaj 9, Canisiusgasse 10.

Vojaške oprostitive podaljšane. Po poročilih iz Dunaja bodo vojaške oprostitive tistih vojaških oseb, ki so od vojaške službe oproščene do dne 30. t. m., podaljšane do konca meseca novembra t. l., da se opravi najvažnejša jesenska poljska dela.

Vojnim vjetnikom čitanje časopisov dovoljeno. Ponekod je razširjeno napačno mnenje, da je vojnim vjetnikom, ki se nahajajo v našem vjetništvu, prepovedano čitati naše liste in jih naročevati. Vojaška uprava naznanja, da je dovoljeno vojnim vjetnikom čitanje vseh v Avstriji, v Nemčiji, v Bolgariji in v Turčiji izhajajočih časopisov, ker je v interesu naše države, da dobijo vojni vjetniki ugodno in pravo sliko o naših državnih, gospodarskih in kulturnih razmerah.

Gospodarske novice.

Kako se bomo preživljali. Urad za ljudsko prehrano meni urediti porabo žita tako, da Češka, Moravska, Šlezija, Galicija, Bukovina, Gorenja in Sp. Avstrija, izvzemši Dunaj, ne bodo izvažale krušnega žita in se bodo morale preživljati s pri-

delki lastne dežele. Na Dunaj, Koroško, Solnograško, Kranjsko, Tirolsko in Predarlško, kakor tudi na Primorsko in v Dalmacijo se bo krušno žito dovažalo, ker so te dežele (oziroma mesto Dunaj) pasivne. Dovoz se bo izvršil iz Rumunije ter dobimo v Avstrijo polovico celotnega rumunskega pridelka.

Kako bomo živeli po vojni? V Draždanih se je vršil vojni shod, na katerem je pojasnjeval gospodarski svetnik Rabe, ravnatelj dež. posvetne zbornice saksonske province, da bode moral trajati ostri način vsakovrstnih nakaznic še štiri do pet let po vojski. Stališče po vojski bo morda še težavnejše kakor dandanašnje, zato se mora največja važnost polagati na poljedelsko pridelovanje, kateremu je nemškemu narodu omogočilo, da je, dasi težko, vendar zdržal. Po svojih skušnjah ne veruje, da se bodn po vojski vrnili prejšnji časi, nasprotno bo najprej izravnava gospodarskih izgub povzročila nove in do danes nepoznane težkoče, katerih posledice se bodo občutile v našem življenju. Tudi če se ne uresničijo prožnje sovražnih držav o nadaljevanju bojkotiranja centralnih držav, moramo biti na to pripravljeni, da bo uvaževanje živil in drugih potrebščin po vojski jako pičlo, ker bodo države vsled velike vojske oslabiljene in izmučene in ne bodo mogle mnogo izvažati. Zato bo slehern država najmanj še pet let navezana na svoja lastna sredstva in moči in bo morala potem vse svoje življenje urediti. Razmere po vojski bodo za nas tem ugodnejše, čim prej se nam posreči, da dosežemo častni mir.

Vino v Istri zaseženo. Vojaška uprava je zasegla vsa istrska vina letošnjega pridelka. Da se osarbi istrsko prebivalstvo in vojaštvo z vinom, je izvoz istrskega vina prepovedan in ima pravico vino nakupovati samo urad, ki je ustanovljen za nakupovanje vina. Temu uradu morajo vsi istrski vinogradniki ponuditi svoje vino za nakup in sicer najdalje do dne 15. novembra.

Najnovije o krompirju. Pridelovalcem je dovoljeno, da smejo shraniti za se 250 kg krompirja za osebo, 20% od pridelanega krompirja se sme obdržati za krmiljenje in 25 do 30 meterskiin stotov pa se ga računa za seme na 1 hektar. V toliko popravljamo poročilo o krompirju v našem uvodniku na 2. strani današnje številke.

Razne novice.

Zivila na Angleškem. Iz nepristranskih listov je posneti, da je vojna podmorskih čolnov glede živil povzročila Angleški le malo škode. Čuti se ta vojna samo vsled tega, ker mora Angleška prekrbovati živila tudi svojim armadam na raznih bojiščih. Angleški kontrolor živil lord Rhondy je ne samo odločno, nego tudi jako uspešno nastopil proti »dobičkarjem« pri živilih in jih udušil. Meso se prodaja po najvišjih cenah, kruha je dovolj in velja hleb, ki je štiri funte težak, 90 vinarjev našega denarja. Sladkor, špeh in premog je dobiti samo na nakazilo; a kdor ima nakazilo, dobi tudi res blago.

Armada ameriške ljudovlade Haiti. Tudi ameriška ljudovlada Haiti, ki ima skoro same zamorske prebivalce, je napovedala Nemčiji vojno. Svoje armade seveda ne pošlje v Evropo, pač pa hoče na bodočem mirovnem kongresu zahtevati mastno odškodnino za svoje vojne izdelke. Kaka je armada ljudovlade Haiti, priča ameriški umetnik Dandham, ki je preživel več let na otoku Haiti. Ko je nekega dne v Gonaivesu (največjem garnizijskem mestu Haitija) bila vojaška parada, je Dandhama vprašal njegov spremljevalec, neki Irec: »Ali bi radi videli, kako li spravim celo garnizijo iz reda?« Dandham je seveda potrdil, naker je vzel Irec nekaj srebrnega denarja iz žepa in ga z ostrim krikom vrgel v zrak. Ko so videli vojaki ta denar, so pozabili na generala, na častnike in na vojaške dolžnosti, planili iz vrst in se ruvali in prekucevali, kdo zasači kak srebrnik. Red je bil kmalu obnovljen; vojaki so dobili le nekaj srebrnikov, kajti zapovednik jih je prehitel in je ostale sam pobasal. Irci so aretirali in ga obsodili na tri tedne, češ, da je armada spravil na slab glas. A Irec je plačal pet srebrnikov in eno steklenico rumina s tem dosegel, da mu ni bilo treba kazni odsedeti.

Dopisi.

Maribor. V nedeljo, dne 23. septembra, je po dolgi, mučni bolezni, previdena s sv. zakramenti, umrla v 81. letu svoje dobe nadučiteljeva vdova Marija Šijanec, rojena Meznarič. Pogreb blage pokojnice se je vršil v sredo, dne 26. septembra, popoldne, na mestno pokopališče. N. p. v m.!

St. Ilj v Slov. gor. Vabimo na mladinski sestanek v nedeljo, dne 14. oktobra, v Slov. Domu popoldne po večernicah. Pride g. profesor dr. Kovačič. Pridite v obilnem številu od blizu in daleč!